

JORNADES EUROPEES DEL PATRIMONI

Dissabte 26 de setembre de 2009

La transhumància: resseguint l'herba entre l'Alt Vallès i els Pirineus

Programa d'activitats per al 26 de setembre de 2009

> A les 9 h, caminades guiades seguint el traçat d'antics camins ramaders.

- A la Garriga- sortida de la plaça de Mossèn Jaume Oliveras (col·labora Centre Excursionista Garriguenc)
- A l'Ametlla del Vallès- sortida de la plaça de l'Ajuntament (col·labora 3 i més)
- A Bigues i Riells- sortida de la plaça de Riells del Fai (col·labora UEC de la Vall del Tenes)
- A Figaró-Montmany- sortida de les piscines municipals (col·labora Aprèn, Serveis Ambientals)
- A les Franqueses del Vallès- **a les 8.30 h**, sortida del Consell del Poble de Llerona (col·labora Festes Laurona i N'ha Marxant de Llerona)

> A les 11.30 h, a l'esplanada del santuari de Puiggraciós, esmorzar popular a càrrec del cuiner Francesc Roger.

> A les 18.30 h, al teatre El Patronat de la Garriga (el Passeig, núm. 42), xerrada de presentació de l'Escola de Pastors del Pallars Sobirà.

> A les 19.15 h, presentació del Projecte supramunicipal de pasturatge de les franges de protecció contra incendis.

> A les 20 h, projecció de la pel·lícula *El somni*, sobre en Pipa, l'últim pastor transhumant de Catalunya. Després, col·loqui amb Arnau Queralt, especialista en transhumància.

Organitza:

Col·labora:

Ramat a la plaça de la Fruita de Bigues als anys 40

Les Jornades Europees del Patrimoni i la transhumància

Enguany, els ajuntaments de l'Ametlla del Vallès, Bigues i Riells, Figaró-Montmany, les Franqueses del Vallès i la Garriga s'han unit per dur a terme una activitat relacionada amb el món de la transhumància.

Aquesta activitat de caire etnogràfic s'ha proposat arran d'un projecte supramunicipal entre aquests ajuntaments per al foment de la ramaderia extensiva en el marc de la prevenció d'incendis forestals.

Per tant, la proposta per a les Jornades Europees del Patrimoni d'aquest any intentarà seguir el fil conductor d'un món, la transhumància, que està a les acaballes i que, a partir de noves iniciatives –la prevenció d'incendis forestals–, intenta adaptar-se a les noves necessitats de la societat en què vivim.

Pasturant el ramat per l'Ametlla del Vallès.
Jaume Argemí. Any 1950.

La transhumància

La transhumància és la migració estacional dels ramats a la recerca de les pastures, a l'estiu cap a la muntanya i a l'hivern cap a la terra baixa.

La principal zona de pastura estival a Catalunya és els Pirineus, tot i que hi ha altres zones, com ara: el sistema transversal, el Montseny, el Montsant o els Ports de Beseit.

Tradicionalment, les pastures hivernals s'han centrat a les depressions d'interior o al Prelitoral.

Ja al s. X apareixen les primeres referències de l'inici de la transhumància gràcies a les vies pecuàries. Aquests espais de trànsit entre la muntanya i la vall –els camins ramaders–, es consoliden al llarg dels segles fins a formar una malla que abasta tot el territori.

A les nostres contrades, els principals camins ramaders són els que conflueixen a Puiggraciós per iniciar el camí ramader dels cingles del Bertí que, a prop de l'Estany, s'uneix amb el gran camí del Moianès.

Al voltant dels camins ramaders van aparèixer una gran nombre d'infraestructures: basses per abeurar els animals, amorriadors per fer descansos i, fins i tot, masies o pobles que van viure de l'activitat que els proporcionaven els ramats.

A dia d'avui, aquesta activitat està en franca regressió per la intensificació de l'agricultura i la ramaderia. D'altra banda, una part important de les vies

Ramat pasturant a la Quintana de Can Draper, l'Ametlla del Vallès.
Francesc Boada. Principis del segle XX.

pecuàries està en perill per diversos factors, essencialment pel procés massiu d'urbanització del territori.

I avui...

Les grans transhumàncies d'antany, segurament, no tornaran mai més, però, aprofitant aquest bagatge històric, determinats territoris, com ara l'Alt Vallès, s'han plantejat tornar a pasturar grans zones forestals properes als espais urbans per reduir la càrrega de combustible i minimitzar els incendis forestals amb petites transhumàncies a una escala "local".

En aquest context, l'activitat que es planteja s'ha estructurat amb una caminada matinal pels principals camins ramaders de la contrada que confluiran a Puiggraciós amb un esmorzar de pagès.

L'activitat continuarà a la tarda amb un seguit de xerrades divulgatives sobre la figura del pastor i la seva recuperació a partir de l'escola de pastors, la presentació del projecte de prevenció d'incendis a partir de la pastura amb ramats i, finalment, la projecció i el debat posterior entorn al documental *El somni*.